

Beslutningsforslag nr. B 121. Fremsat den 6. april 2006 af Niels Helveg Petersen (RV), Marianne Jelved (RV) og Bente Dahl (RV)

Forslag til folketingsbeslutning om et kirkeligt udvalg

Folketinget opfordrer regeringen til at fremsætte lovforslag om nedsættelse af et kirkeligt udvalg, der skal udarbejde udkast til en kirkeforfatningslov som opfølgning på grundlovens § 66.

Bemærkninger til forslaget

Siden 1849 har den danske grundlov (§ 66) indeholdt bestemmelsen: »Folkekirkeens forfatning ordnes ved lov«. Der er ikke tvivl om, hvad meningen med bestemmelsen var. Det var, at der skulle være regler, der sikrede folkekirken betydeligt selvstyre i forhold til staten. Efter systemskiftet i 1901 kom der for alvor gang i bestræbelserne på at udmønte løfteparagraffen i praktisk lovgivning. Efter forslag fra minister for kirke- og undervisningsvæsenet I.C. Christensen gennemførtes i 1903 lovgivningen om menighedsråd. Samtidig blev vedtaget en lov om et kirkeligt udvalg. Opgaven for det kirkelige udvalg er beskrevet i loven om et kirkeligt udvalg som vedtaget af Folketinget den 5. maj 1903. Det hedder i denne lovs § 1:

»Når menighedsråd er valgte i overensstemmende med loven om disse, nedsættes der er et Udvalg af Medlemmer af Folkekirken, dels gejstlige, dels lægfolk, til at afgive betænkning over og gøre forslag til de bestemmelser, som anses fornødne til gennemførelsen af den i Grundloven foreskrevne ordning af kirkeens forfatning, og hvad dermed står i forbindelse, derunder også angående ordningen af præstevalg og af retsplejen i gejstlige sager«.

Derefter følger i § 2 nærmere bestemmelser om det kirkelige udvalgs sammensætning og i § 3 procedureregler for valg af medlemmer.

Som et kuriosum skal nævnes, at § 5 indeholder en bestemmelse om, at der tillægges udvalgets medlemmer 6 kr. i dagpenge for hver møde- og rejsedag samt godtgørelse for befordringsudgifter!

Det kirkelige udvalgs formand, Skat Rørdam, af lagde rettidig betænkning den 18. februar 1907. Betænkningen indeholder et udkast til lov om folkekirkeens forfatning, som aldrig er blevet gennemført.

Det er forslagsstillernes opfattelse, at tiden er kommet til at gøre et nyt forsøg på at leve op til grundlovens § 66. Det er endvidere forslagsstillernes opfattelse, som det kom til udtryk på Det Radikale Venstres landsmøde september 2005, at der ved lov, i konsekvens af grundlovens § 66, skal vælges et landsdækkende kirkeråd og et kirkemøde.

Det skal understreges, at et sådant forslag bygger på den nuværende grundlov. Ved en kommende revision af grundloven er det klart, at der må tages stilling til, om folkekirkeens historisk forankrede særstatus, herunder om statens understøttelse af folkekirken, skal videreføres.

Nærværende beslutningsforslag bygger helt og holdent på den tankegang, der i 1903 lå bag forslaget om nedsættelse af det kirkelige udvalg.

Folkekirken har i de senere år været udsat for en del sager, der viser behovet for, at folkekirken inden for grundlovens nuværende rammer får ret til at styre egne indre anliggender, således som det var grundlovsfædrenes hensigt. Disse sager har blandt andet givet Landsforeningen af Menighedsrådsmedlemmer anledning til at foreslå, at der gennemføres en analyse af folkekirkeens ledelse og organisation. Ønsket om en kirkeforfatning er kommet til udtryk fra en række biskoper og andre gejstlige samt fra store dele af det kirkelige landskab.

Et kirkeligt udvalg skal sikre, at det bliver folkekirkens egne medlemmer, gejstlige og lægfolk, der står i spidsen for arbejdet med kirkeforfatningen. I det kirkelige udvalg bør der være flertal af lægfolk.

Rummeligheden i den danske folkekirke er et stort gode og skal ubetinget fastholdes. Efter forslagsstillernes opfattelse kan dette fuldt så godt opnås under en kirkeforfatning, der sikrer folkekirken ret til at styre egne indre anliggender. Det er ingen trussel imod rummeligheden, at folkekirken ledes af en forsamling valgt af dens egne medlemmer. Danske erfaringer med valgte forsamlinger viser det modsatte, nemlig at ensrettethed og yderligt gående synspunkter kommer til kort i de folkevalgte forsamlinger. I den nuværende kirkeordning er det Folketinget, der er øverste instans i forhold til folkekirken. Det kunne forsvares og forstås i tidligere tiders bondesamfund, hvor Folketingets enkelte medlemmer som oftest havde nær kontakt med deres egen sognekirke og fulgte det kirkelige liv på deres hjemegn. Det er i dag ikke det typiske billede. Et stort antal af Folketingets medlemmer interesserer

sig kun lidt for folkekirkens dagligdag. Folkekirkelige overvejelser spiller en ringe rolle for de fleste vælgere på valgdagen, og kandidaters syn på kirkelige forhold er yderst sjældent af betydning for opstillinger.

I lyset af denne udvikling forekommer det naturligt at knytte tråden til grundlovsfædrenes oprindelige hensigt og at lade sig inspirere af den tillid til kirkens lægfolk og gejstlige, som kom til udtryk i det kirkelige udvalgs arbejde fra 1903-1907.

Et kommissorium for det kirkelige udvalg bør efter forslagsstillernes opfattelse i hvert fald indeholde følgende

1. Regler om medlemskab.
2. De kirkelige organers sammensætning og kompetencer.
3. De kirkelige embeders udnævnelser og kompetencer.
4. Regler for »frihedsrettigheder«.
5. Regler om behandling af læresager.
6. Regler for folkekirkens økonomi – herunder kirkeskatten.

Til beslutningsforslag nr. B 121. Skriftlig fremsættelse (6. april 2006)

Niels Helveg Petersen (RV):

Som ordfører for forslagsstillerne tillader jeg mig herved at fremsætte:

Forslag til folketingsbeslutning om et kirkeligt udvalg.

(Beslutningsforslag nr. B 121).

Om forslagets nærmere indhold henvises til forslaget med bemærkninger.

Forslagsstillerne er opmærksomme på, at der i syv stifter foregår forsøg med stiftsråd, og at der f.eks. i Kirkeligt Samfund arbejdes med forslag om lovfæstede indirekte valgte stiftsråd. Sådanne

Stiftsråd skulle komme med ideer og inspiration til det kirkelige arbejde i sognene. Videre foreslås det, at stiftsrådene får ansvar for stifternes økonomi, altså bliver selvforvaltende.

Forslagsstillerne ser ingen modsætning mellem sådanne ideer om selvforvaltning i stifterne og forslaget om en kirkeforfatning, der opretter et kirkeråd for hele folkekirken.

Selvforvaltning i stifterne er derimod et vigtigt led i en ny struktur i folkekirken, der løsner folkekirken fra staten og fremmer folkekirkens muligheder for at forvalte egne indre anliggender.